

Serdar Korucu: Ankara'nın ABD Senatosu'nda 44 Yıllık İnkâr Mücadelesi

Posted on 15/12/2019

ABD Temsilciler Meclisi'nde kabul edilen ilk Ermeni Soykırımı tasarısı 1975'teydi. Dönemin gazeteleri bu gelişmeye geniş yer veriyor, Türkiye tüm olanakları ile teyakkuza geçiyordu. Bu süreçte sonuç alınacak, ABD Temsilciler Meclisi'nde kabul edilen 24 Nisan'ı "İnsanın İnsana Zulüm Günü" ilan edilme önerisi, Senato'da "dondurulacak"tı. 24 Nisan 1975 tarihi geldiğinde bile Senato kararını vermeyecek, gündemine almayacaktı. Türkiye basınına göre, Ankara yine de rüzgarın değişebileceğinden endişe ediyor, baskısını sürdürüyordu. ABD'nin Türkiye Büyükelçisi, Dışişleri Bakanlığı'na "Türklerin bu tutumu bir hakaret saydıklarını" bildirmişti. Senato Adalet Komisyonu üyesi Senatör John V. Tunney, "Dışişleri Bakanlığı'nın itirazı karşısında böyle bir kararı derhal kabul etmeye imkan görmedik" diyecekti.

"ABD'LİLERİ KIŞKIRTAN YUNANLILARA VE ERMENİLERE KAŞI HALA ÖFKELENMİYORUZ"

Milliyet yazarı Burhan Felek, "Siyasi Zarafet" başlıklı yazısında üstü kapalı tehditkar bir dil kullanacaktı: "Ermenileri kışkırtan Yunanlılara, Amerikalıları kışkırtan Yunanlı ve Ermenilere karşı hala öfkelenmiyor ve ağırbaşlılığımızı, diplomasi zarafetimizi muhafaza ediyoruz. Buna karşı Amerika'da Türkiye'de Ermenilere 60 yıl önce yapıldığı iddia edilen zulmün gününü kutluyorlar."

Soykırım anmasını "kutlama" diye anan Felek'e göre soykırım değil ama katliam vardı ve bunu da başlatanlar Ermenilerdi: "Ne lüzumu vardı bütün bunlara? Neden yaptıklarını asla araştırmıyoruz. Ama Amerikalılar Türklerle ittifak halindeyken -hala da öyleyiz- ne

sadakatsizlik gördüler? (...) Ermeniler Türkleri kesmiş, Türkler de kendilerini korumak için Ermenileri öldürmüştür. Birinci Cihan Harbi'nin Rusya ve diğer müttefiklerinin marifeti olarak yapılan bu operasyonda kimin ne kadar telefata verdiği bilinmez." Sonuçta Ankara'nın baskısı sonuç verecek, tasarı Senato'ya gelmezken, ABD'li Ermeniler Washington'dan özür dilemesini isteyeceklerdi.

Yaklaşık 10 yıl sonra, 1984'te Ankara-Washington hattı yeniden geriliyordu. ABD Temsilciler Meclisi yine soykırım tasarısını kabul etmişti. Türkiye'nin tepkisi hem Ankara'da hem de Washington'da ABD Hükümeti'ne sözlü olarak iletiliyordu. Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu, önceki gün Amerika'nın Ankara Büyükelçisi Robert Strausz-Hupe'yi makamına çağırıyor, Türkiye'nin Washington Büyükelçisi Şükrü Elekdağ da ABD Dışişleri Bakanlığı'nda benzeri girişimde bulunuyordu.

"AMERIKA'NIN ERMENİLEŞTİRİLMESİ İŞLEMİ TAMAMLANMIŞ OLACAK"

Basın da yine tepkiliydi. Gazeteci Mehmet Barlas'a göre, tehlike Başkanlık Seçimleri için kısa bir süre sonra tatile girecek ABD Senatosu'nun ivedilikle kabul etme olasılığıydı. Barlas, "bu tasarımı Başkan Reagan da onaylarsa, Amerika'nın Ermenileştirilmesi işlemi tamamlanmış olacaktır" diyordu. Yani Mehmet Barlas'a göre Ermeni Soykırımı'nın tanınması "Ermenileşme" anlamına geliyordu. Zaten ABD Başkanı Ronald Reagan için kuşkular çoktu, zira 22 Nisan 1981'deki konuşmasında soykırım ifadesini kullanmıştı.

Fakat yine de Ankara'nın baskısı ile sonuç, Türkiye lehine sonuçlanacaktı. O dönem Devlet Bakanı ve Dışişleri Bakan Vekili olan Mesut Yılmaz, gündeminde Ermeni meselesi olan Senato Alt Komisyon Başkanı'nın Türkiye'nin ABD Büyükelçisi'ne "Ben bu tasarımı uyutacağım" diye teminat verdiğini açıklıyor, "Bize gelen enformasyona göre Ermeni tasarısı yüzde 99 görüşülmeyecek" diyordu. Gerçekten de öyle olacaktı.

Zaman zaman tasarılar tekrar tekrar gündeme gelecekti. Mesela 1989'da Türkiye mediasında da yer alan Ermenistan'ın Sesi Radyosu'nun soykırım tasarısının ABD Senatosu'nda mutlaka onaylanacağını belirten haberi gibi: "Türkiye'nin engelleme çabaları sonuç vermeyecek. Türkiye hükümeti, ABD ordusuna askeri faaliyetlerle kısıtlamalar koyuyor. Senato'yu bununla engelleyeceklerini sanıyorlar. Fakat başarılı olamayacaklar." Fakat Ankara başarılı olacaktı. Çünkü ABD'de kendisini savunan senatörler vardı. Ayrıca Washington içinde silahlı kuvvetler ve istihbarat bölümlerinde Türkiye yanlıları bulunuyordu. Bir başka sorun da Kafkasya'nın karışmaya başlamasıydı. Azerbaycan-Ermenistan arasındaki gerilimin yarattığı kaygıya bir yenisinin eklenmesi istenmiyordu. Böylece tasarılar alt komisyonlarda gündeme gelse de, Temsilciler Meclisi'nden bile geçmesi artık imkansız hale geliyordu.

1990'ların başındaki bu durumla ilgili Cumhurbaşkanı Turgut Özal, ABD'deki senatörlere teşekkür mektupları yollayacak, Başbakanlık koltuğunda oturan Yıldırım Akbulut da "memnuniyet verici" diyecekti. SHP de devletin yöneticileri ile aynı fikirdeydi. SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, "Henüz tehlike geçmemiştir" diyor ve Ankara'yı teyakkuza çağırıyordu. Gerçekten de 1996'da ABD Temsilciler Meclisi'nden bir kez daha tasarı geçecekti. Üstelik Türkiye'nin 1997 mali yılında ABD'den alması gereken Ekonomik Destek Fonu (ESF) kredisi iki koşula bağlanmıştı. Türkiye, ya Ermeni Soykırımı'nı tanımalı ya da Ermenistan'a uygulanan ablukayı kaldırmalıydı. Fakat Türkiye bu sorunu da aşacak, sonunda Senato'nun alt komitesi devreye girerek bu koşulları reddedecekti. Bugüne kadar...

Daha önce 3 senatör tarafından bloke edilen tasarı, 12 Aralık'ta ABD Senatosu'nda kabul edildi. Tasarının en büyük destekçisi olan Demokrat Senatör Bob Menendez Twitter'dan da paylaştığı konuşmasında şöyle dedi: "Senato'nun bu tasarımı kabul ederek tarihin doğru tarafında durması uygundur."

Kaynak: bianet.org

